

Eduskunnan lakivaliokunta
lav@eduskunta.fi

Viite: HE 99/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaantulon sekä oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Todistelun vastaanottaminen videotallenteelta, lain voimaantulo

Eduskunnan lakivaliokunta on mietinnössään (LaVM 16/2021 vp., s. 12) edellyttänyt, että ennen videotallennusuudistuksen voimaantuloa tietojärjestelmien ja teknisten ratkaisujen tulee olla valmiina sekä toimintavarmoja. Myös tarvittavasta koulutuksesta ja muusta valmistautumisesta uudistukseen on tullut huolehtia.

Videotallennusjärjestelmä edellyttää toteutuakseen tallenteiden hallinnointiin tarvittavan järjestelmän suunnittelua, toteuttamista sekä testaamista, tallennusjärjestelmän edellyttämien laitteiden asentamista tuomioistuimiin sekä tehtyjen asennusten toimintavarmuuden varmistamista todellisessa istuntosaliympäristössä.

Tietojärjestelmä videotallennusten hallinnointiin ("ViTa") on hyväksytty tuotantokäyttöön. Muutamia käytettävyyttä parantavia muutoksia sekä vähäiseksi luokiteltavien virheiden korjauksia on työn alla. Näiden on arvioitu valmistuvan ennen lain voimaantuloa.

Tuomioistuimissa tehtävät asennustyöt (esimerkiksi kameroiden ja palvelinten asennukset) saadaan valmiiksi kesän aikana.

Parhaillaan on käynnissä virasto- ja salikohtainen asennusten hyväksyntä. Tässä järjestelmän ja asennusten toimivuus tarkistetaan erilaisissa istuntopäivätilanteissa: äänentallennuksen toimivuus, kuvan- ja äänentallennuksen toimivuus sekä tallentamisen onnistuminen niin etäyhteyden kuin puhelimen kautta. Lisäksi tarkistetaan muun muassa kameran asennointi ja kuvan laatu. Salikohtaiset hyväksynnit saadaan toteutettua pääosin kesän aikana, joitakin kohteita saattaa vielä jäädä elo/syyskuulle.

15.5.2023

Ratkaisun pilotointi toteutettiin Kanta-Hämeen käräjäoikeudessa. Pilottiviraston kokemuksia on käyty yhdessä viraston kanssa läpi. Pilotoinnissa ei ole tullut esille mitään sellaista, joka estäisi laajemman käyttöönoton.

Ratkaisun tultua hyväksytyksi virasto- ja salikohtaisesti, on sen käyttöönotto kyseisessä virastossa mahdollista myös todellisissa istuntotilanteissa. Ensi vaiheessaan ratkaisua käytetään sen äänentallennusominaisuuksien osalta. Tarkoituksena on, että virastokouluttajat aloittavat oman virastonsa henkilöstön koulutukset salihyväksynnän jälkeen.

Loppukäyttäjien koulutus järjestelmän käyttöön tapahtuu virastokouluttajien toimesta. Virastokouluttajien koulutuksia on järjestetty useita ja koulutukset on myös tallennettu. Järjestelmän käytöstä on laadittu käyttöohjeet ja kouluttajille on järjestetty kyselyklinikoita. Kouluttajilla on oma keskustelukanava, jossa voidaan jakaa kokemuksia järjestelmän käytöstä sekä esittää kysymyksiä.

Koulutukset ovat jo alkaneet useassa virastossa ja virastoja on kannustettu ottamaan uusi järjestelmä mahdollisimman pian käyttöön ja mahdollisimman laajasti. Näin saadaan käyttäjäkokemuksia ja voidaan seurata järjestelmän suorituskyyä käyttäjämäärän ja tallennusten määrän kasvaessa.

Koska asennusten hyväksynät tapahtuvat vaiheittain, tapahtuu myös järjestelmän käyttöönotto eri virastoissa vaiheittain. Näin voidaan seurata järjestelmän käyttöön liittyviä havaintoja.

Järjestelmälle on tehty suorituskyytestauksia, joilla on pyritty myös osaltaan varmistumaan siitä, että ratkaisu on toimintavarma. Vaiheittaisen käyttöönoton vuoksi on mahdollista myös seurata sitä, kuinka järjestelmän suorituskyy toimii kuorman kasvaessa.

Järjestelmän toimintavarmuutta ja käytävyyttä seurataan koko käyttöönottoprojektin ajan. Videotallennuksen valtakunnallisen käyttöönoton jälkeen seurataan myös tehostetusti järjestelmän toimintaa, toimintavarmuutta ja tehtäviä vikatikettejä.

Projektissa on pyritty varautumaan huolellisesti järjestelmän toimintavarmuuteen, mutta suurempi varmuus asiaan saadaan käyttöönoton laajentuessa ja niin käyttäjien kuin tallenteiden määrän kasvaessa. Projekti ei kuitenkaan näe suurta riskiä sille, että valtakunnallista käyttöönottoa ei voitaisi toteuttaa suunnitellusti syksyllä 2026.

15.5.2023

Tiedoksi Tuomioistuinviraston ylijohtaja
Tuomioistuinviraston osastonjohtajat